

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ
WROCLAW UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY**

**Соціальна робота і сучасність: теорія
та практика вирішення проблем
учасників і постраждалих
у збройних конфліктах**

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

28 березня 2019 р.

**КИЇВ
ТОВ НВП «Інтерсервіс»**

2019

УДК 177.7+364.01+364.07+37.04

Соціальна робота і сучасність: теорія та практика вирішення проблем учасників і постраждалих у збройних конфліктах (28 березня 2019 р., м. Київ) / Укладачі: Гавва О. В., Казаков М. А., Колотило М. О., Новіков Б. В., Покулита І. К. – К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2019. – 217 с.

ISBN 978-617-696-869-6

Тези доповідей учасників конференції подано в авторській редакції
За зміст доповідей організаційний комітет відповідальності не несе

УДК 177.7+364.01+364.07+37.04

Укладачі: Гавва О. В., Казаков М. А., Колотило М. О., Новіков Б. В.,
Покулита І. К.

Оформлення обкладинки:

Лабораторія технічної естетики та дизайну (designlab.kpi.ua@gmail.com)

Балашов Д.В. (balashov.dim@gmail.com)

Комп'ютерна верстка:

Шевчук Ю.А. (yulya05.90@gmail.com)

ISBN 978-617-696-869-6

© Авторські права авторів статей захищено, 2019

ЗМІСТ

<i>Александров Денис Александрович</i> ВІКОВІ ВІДМІННОСТІ ПСИХОТРАВМАТИЗАЦІЇ ПОСТТРАВМАТИЗОВАНИХ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ.....	10
<i>Анацька Наталія Василівна</i> ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА У ПРАКТИЦІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	12
<i>Андрощук Олексій Володимирович</i> СТУДЕНТСЬКЕ ВОЛОНТЕРСТВО: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА ТА СУЧАСНІСТЬ	15
<i>Апішева Амінет Шабанівна</i> СОЦІАЛЬНІ ПРОЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	17
<i>Артеменко Анна Броніславівна, Батаєва Катерина Вікторівна</i> СОЦІАЛЬНА РЕАДАПТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	18
<i>Балакірова Світлана Юріївна</i> КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА.....	20
<i>Balatskaya Anna Andriivna</i> REALIZATION THE RIGHT TO EDUCATION FOR PEOPLE WITH LIMITED ABILITIES: IMPLEMENTATION OF THE EXPERIENCE.....	22
<i>Belcheva Vesela, Stanchev Svilen</i> ON LANGUAGE AS A CONFLICT FACTOR	25
<i>Блохіна Ірина Олександрівна</i> ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	28
<i>Бубон Тетяна Володимирівна</i> СІМЕЙНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	31
<i>Бутиліна Олена Вікторівна</i> МІСЦЕ ТВОРЧОСТІ В РОБОТІ МЕНЕДЖЕРА ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКА НАДАЄ СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ.....	33

<i>Василець Ольга Іванівна</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТВОРЧОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ	36
<i>Васильєва-Халатникова Марина Олександрівна</i> СТИМУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ТА КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	38
<i>Веремчук Валерія Вадимівна</i> СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПОСТРАЖДАЛИМИ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ: ПРОБЛЕМА ПОДОЛАННЯ ПСИХОТРАВМАТИЧНИХ СТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ (ПТСР).....	41
<i>Винославська Олена Василівна</i> НОРМИ І ТВОРЧИСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА.....	43
<i>Володарська Наталія Дмитрівна</i> ЗМІНИ ПОЧУТТЯ БЛАГОПОЛУЧЧЯ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ ...	46
<i>Гавва Олександр Володимирович</i> ПРО ІСТОРИЧНІ РАМКИ ІСНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА РОЛЬ НЕАКАДЕМІЧНИХ ФОРМ КОМУНІКАЦІЇ	48
<i>Гераимчук Ігорь Михайлович</i> ТРЕНІНГ – КАК МИРОВОЙ СТАНДАРТ СОЦІАЛЬНОЇ РАБОТИ В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ.....	51
<i>Гребеневич Анастасія Юрїївна</i> СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ВІЛ-ІНФІКОВАНИМ ТА ЇХ АДАПТАЦІЯ У СУСПІЛЬСТВІ.....	57
<i>Даниліна Олена Володимирівна, Чухліб Тетяна Михайлівна</i> ВОЛОНТЕРСТВО: ДО ПИТАННЯ ПОХОДЖЕННЯ Й ФУНКЦІОНУВАННЯ РУХУ В СУСПІЛЬСТВІ Й ЛІТЕРАТУРІ	59
<i>Девтеров Ілля Володимирович, Попадюха Юрій Андрійович</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПОСТРАЖДАЛИМИ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	62
<i>Девтерова Тамара Ваганівна</i> ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА УНІВЕРСИТЕТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	65
<i>Денисенко Наталія Василівна</i> ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ЧИННИК ТА ПОХІДНА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	67

<i>Дуля Аліна Володимирівна</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ.....	70
<i>Yeroshenko Kateryna, Semigina Tetyana</i> ARMED CONFLICT IN UKRAINE: PARALEGALS' HELP.....	73
<i>Зінченко Тетяна Василівна</i> СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЦЕНТРІВ ЗАЙНЯТОСТІ З ПОСТРАЖДАЛИМИ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	75
<i>Зуєв Віталій Миколайович</i> БЕНЧМАРКІНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	78
<i>Ihnatova Kateryna</i> VOLUNTEERING AS A SIGNIFICANT ASPECT OF SELF- REALIZATION OF PERSONALITY	80
<i>Иценко Христина Олександрівна</i> ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕС В УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕХНОЛОГІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПОСТРАЖДАЛИМИ	81
<i>Карпук Вікторія Віталіївна</i> АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНІКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	83
<i>Кіряєва Юлія Микитівна</i> ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА УКРАЇНСЬКИХ ПІДЛІТКІВ: ФАКТОРИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ ТА ПРЕВЕНЦІЯ ДАНИХ ПОРУШЕНЬ	86
<i>Коваль Олена Аркадіївна</i> РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ КРЕАТИВНОСТІ У ПРОФЕСІЙНО – ОСОБИСТІСНОМУ СТАНОВЛЕННІ ФАХІВЦЯ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	88
<i>Ковальова Світлана Борисівна, Франко Наталія Олександрівна</i> СОЦІАЛЬНА РОБОТА І ПОЛІЦІЯ - МАЙБУТНЄ ЗА СПІВПРАЦЕЮ	91
<i>Ковальський Борис Павлович</i> УРОКИ ІСТОРІЇ І СУЧАСНА РЕАЛЬНІСТЬ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СКРИВДЖЕНИХ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ.....	93
<i>Kolotylo Mariana</i> MISSION OF A SOCIAL WORKER AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY	97

Таким чином, ми можемо констатувати формування нової громадської свідомості, громадянської позиції, активності, соціальної відповідальності та небайдужості, що сприяє розвитку громадянського суспільства в Україні та накреслює таку соціальну стратегію розвитку країни, яка актуалізує значущість людини для суспільства та її безпосередньої корисної активної участі у вирішенні соціальних, економічних та культурних проблем соціуму. Розвиток волонтерства впливає на формування громадянського суспільства завдяки збільшенню ролі некомерційних та суспільних організацій, які виконують роль посередника між державою та широким колом громадськості, забезпечуючи громадський контроль в різних сферах суспільного життя. Отже, вирішуючи соціально значущі проблеми, волонтери сприяють як розвиткові країни, так і розбудові громадянського суспільства.

Дуля Аліна Володимирівна
a.dulia@kubg.edu.ua

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Військові дії на Сході України призвели до масових руйнувань та появу значної кількості осіб, що постраждали. Насамперед, це військовослужбовці, які брали участь у бойових діях. Згідно з офіційними даними Державної служби у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції станом на 01.03.2019 рік статус учасника бойових дій надано майже 363 тис. осіб [2]. За час перебування на території проведення бойових дій, військовослужбовці стикаються зі значною кількістю ризиків, які можуть призвести до погіршення фізичного та психічного здоров'я. Бійці, які повернулися з зони бойових дій можуть переживати сильні емоційні потрясіння та відчувати складнощі в адаптації до мирного життя, тому постає потреба в наданні соціально-психологічної реабілітації.

Основні засади державної політики у напрямку соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій визначено Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»; Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо медичної, психологічної, професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників антитерористичної операції»; Положенням «Про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України, які

брали участь в антитерористичній операції, під час відновлення боєздатності військових частин» та ін.

Соціально-психологічна реабілітація, є різновидом психологічної допомоги, спрямованої на відновлення втрачених або порушених психічних можливостей і здоров'я учасників бойових дій.

Соціально-психологічна реабілітація – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення порушених соціальних зав'язків, збереження працездатності та попередження розвитку посттравматичних стресових розладів [1]. Вона передбачає подолання у свідомості учасників бойових дій уявлення про безвихідь їх становища, відновлення запасних сил організму, формування впевненості та мотивації щодо подолання почуття тривоги, страху чи провини.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності» метою психологічної реабілітації є: збереження або відновлення фізичного та психологічного здоров'я; зниження частоти та тяжкості наслідків перенесених бойових психічних травм у формі гострих стресових реакцій; запобігання інвалідності; профілактика агресивної та саморуйнівної поведінки; відновлення порушених (втрачених) психічних функцій до оптимального рівня їх вираженості [3].

Відповідно до зазначеної мети визначаються, такі основні цілі соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій: відновлення особистого та соціального статусу учасників бойових дій, що стикнулись з проявами посттравматичного стресового розладу; покращення комунікабельності, розвитку здібностей до самореалізації, вирішення психологічних та подолання соціальних конфліктів; відновлення деформованої стресами та депресіями психіки, зняття внутрішньої напруги та відчуття тривоги; збільшення стресостійкості та ресурсності організму; мобілізація внутрішніх резервів на подолання залежності від психоактивних речовин (алкоголь, наркотики, нікотин) [4].

Соціально-психологічна реабілітація учасників бойових дій здійснюється у індивідуальній та груповій формах. До індивідуальної форми роботи належить – психологічне консультування, яке передбачає комплекс короткострокових заходів, які здійснюються психологом і спрямовані на надання учасникам бойових дій інформації з психологічних питань, емоційної підтримки, допомоги у прийнятті усвідомлених рішень та оцінці власних

психологічних ресурсів для зміни поведінки, на розвиток відповідальності за власну поведінку, самосвідомості та зміну ставлення до проблеми [3]. Індивідуальні консультування учасників бойових дій сприяють збереженню психологічного здоров'я бійців, набуття впевненості в своїх силах, поліпшення взаємин з оточуючими, формування навичок подолання труднощів та конфліктів з оточенням, визначення та вирішення проблем особистого та професійного характеру, асоціальної поведінки; зняття напруги, стресового стану; корекції самооцінки; навчання навичкам саморегуляції.

Групові форми роботи з учасниками бойових дій передбачають проведення психологічних тренінгів, занять із психологічної просвіти та інформування, груп самодопомоги з метою підвищення адаптивності учасників бойових дій, актуалізації наявного досвіду, пошуку шляхів розв'язання власних психологічних проблем, формування навичок самопізнання та саморозвитку, опанування нових комунікативних і поведінкових стратегій.

Соціально-психологічна реабілітація учасників бойових дій повинна мати комплексний характер, тобто здійснюватися спільно з іншими видами реабілітації, а саме: медичною, педагогічною та професійною реабілітацією. Даний підхід здійснення соціально-психологічної реабілітації забезпечить позитивні результати лікування та відновлення фізичного та психічного стану здоров'я учасників бойових дій.

Список використаних джерел

1. Блінов, О. А. (2014). Види та напрямки психологічної допомоги психотравмованим військовослужбовцям. Вісник Національного університету оборони України. С. 168 –173.

2. Інформація щодо надання статусу учасника бойових дій. Державна служба у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції. 2019. URL: <http://dsvv.gov.ua>. (дата звернення: 09.03.2019).

3. Про затвердження Порядку проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1057 URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 12.03.2019).

4. Психологічна реабілітація учасників АТО. Види діяльності практичного психолога. 2018. URL: <https://sumy-gospital.lic.org.ua>. (дата звернення 14.03.2019).